

Un estiu al Holt de Kent Haruf

Carles Montpart Tura

El període estival és un bon moment per recuperar lectures pendents que tinguin un cert gruix, i que justament per aquesta característica han quedat ajornades durant els mesos més marcats per les ocupacions laborals. Sovint es diu que és una bona ocasió per rescatar algun clàssic imprescindible. En el meu cas, l'estiu ha estat marcat per la lectura del que s'ha anomenat la Trilogia de Holt, de l'escriptor nord-americà Kent Haruf.

La creació d'un món: Holt

Kent Haruf (1943-2014) va néixer a Pueblo, Colorado, als Estats Units, fill d'un metodista, i es va llicenciar en arts i literatura per la Universitat de Wesleyan, Nebraska, on més endavant exerciria de professor. Abans d'esdevenir escriptor, Haruf va treballar a diversos llocs, entre els quals una granja de pollastres, una empresa constructora de Wyoming, un hospital de rehabilitació a Denver, un hospital a Phoenix, una biblioteca presidencial a Iowa o un institut alternatiu a Wisconsin. Va viure amb la seva muller, Cathy, amb qui va tenir tres filles, a [Salida](#) (Colorado) fins a la seva mort l'any 2014.

Pel conjunt de la seva obra literària, i especialment per la *Trilogia de Holt*, Haruf va obtenir diversos i prestigiosos premis, com ara els que concedeixen la Fundació Whiting i l'Associació de Llibreters Mountains & Plains, el premi Wallace Stegner i el John Dos Passos de literatura. També va ser finalista del National Book Award.

Totes les seves sis novel·les situen l'acció al comtat Holt, una ciutat fictícia ubicada a la part oriental de l'estat de Colorado que Haruf va recrear a partir del poble de

Yuma, on l'escriptor va viure durant els anys 80 del segle XX. Les dues primeres, que de moment no s'han traduït al català, són *The Tie That Binds* (1984), que va rebre un premi Whiting i una menció especial de la Hemingway Foundation/PEN, i *Where You Once Belonged* (1990). Després d'escriure diversos relats en revistes literàries, l'any 1999 Haruf va publicar el que esdevindria el primer volum de la *Trilogia de Holt*,

Cançó de la plana (Edicions del Periscopi, 2017), una història que va esdevenir un autèntic *best-seller* als Estats Units i que va projectar l'autor dins del panorama literari internacional. El 2004 Haruf publica *Capvespre* (Edicions del Periscopi, 2018), que és una continuació del primer, i finalment el 2013 surt *Benedicció* (Edicions del Periscopi, 2018), una novel·la que, tot i que segueix situada a Holt, presenta noves trames i personatges. Tota la *Trilogia* ha estat traduïda al català per Marta Pera Cucurell.

Quan el febrer de 2014 els metges li van diagnosticar un càncer terminal, Kent Haruf va dedicar tot els seus esforços a escriure una última novel·la, *Nosaltres en la nit* (Angle Editorial, 2017), que els lectors catalans ja havien pogut llegir, abans que es publicués en català la *Trilogia*, gràcies a la traducció d'Anna Turró Armengol. El 30 de novembre d'aquell mateix any Haruf moria a casa seva als setanta-un anys.

Kent Haruf

Tres novel·les

Tal com hem dit més amunt, dins de la *Trilogia* les novel·les *Cançó de la plana* i *Capvespre* formen una unitat indiscutible. A part de la magnífica recreació de la vida quotidiana al comtat de Holt, les dues obres presenten els mateixos personatges en evolució al llarg del temps. *Cançó de la plana* s'estructura a base de capítols més aviat curts —una característica de totes les novel·les de Haruf— que porten per títol el nom dels diversos personatges, la vida dels quals anem coneixent de manera intercalada.

Per les pàgines del llibre el lector veurà desfil·lar Tom Guthrie, un professor d'institut que s'ha de fer càrrec en solitari dels seus dos fills, l'Ike i en Bobby; Victoria Roubideaux, una adolescent embarassada que és rebutjada per la seva mare, i els germans Raymond i Harold McPherson —al meu entendre una de les creacions més remarcables de Haruf—, uns vells sorruts i solitaris que viuen en

una granja als afores de Holt i als quals l'acolliment de Victoria els canviarà de cop la vida. Al voltant d'aquests personatges principals l'autor anirà situant tot un conjunt de personatges secundaris—en què destaca per sobre de tot Maggie

Casa a Yuma

Jones, una altra professora, que viu amb el seu pare malalt— que ajudaran a conformar una trama que té com a base la vida diària que es desenvolupa en aquest comtat de les terres planes de Colorado. Una vida feta de totes aquestes històries personals i familiars entrelaçades i que pot arribar a ser molt dura i conflictiva, però que la prosa de Haruf converteix en un emotiu retaule d'una societat rural nord-americana on, lluny tant del sentimentalisme com de la tragèdia, sovint hi veiem aflorar la tendresa, la solidaritat i l'amor.

A *Capvespre*, el segon llibre, Haruf ens torna a servir una novel·la coral, situada en el mateix entorn geogràfic, que ara al lector ja li és familiar, i hi introdueix alguns nous personatges. Retrobarem la Victoria Roubideaux, dos anys després del naixement de la seva filla Katie, i assistirem a un fragment més de la vida dels germans McPherson —inclosa la tràgica mort d'en Harold— i dels professors Tom Guthrie i Maggie Jones. A més, prendran nou protagonisme en Luther i la Betty, una parella amb dificultats econòmiques que viu

en una casa remolc i que han de protegir els seus fills d'un tiet alcohòlic i maltractador; la Rose Tyler, una treballadora social que fa tot el possible perquè la vida de tots plegats sigui més passadora; en Walter Kephart i el seu net DJ, i la Mary Wells, una mare soltera depressiva amb grans problemes per tirar endavant la seva família.

L'aparent senzillesa de l'escriptura

L'estil de Haruf torna a ser pausat, auster, aparentment senzill, sense grans girs argumentals, però d'una gran eficàcia per transmetre un magnífic mosaic de la vida rural del comtat de Holt. En aquesta ocasió la novel·la està dividida en quatre parts que contenen un total de quaranta-sis breus capítols, que és el format habitual de l'escriptor. Abunden aquí, com a totes les altres novel·les, els diàlegs, que com sempre Haruf transcriu de manera lliure, sense l'artificiositat que en certa manera representen els signes de puntuació clàssics.

Pel que fa a l'aparent senzillesa de l'estil de l'autor de Colorado, Robert Saladrigas ja va advertir que no era més que una impressió falsa: "S'olora la sequera de la terra, podem notar el pessigolleig de la pols rogenca als narius, assistim als drames dels personatges grisos de la forma més natural, captem les seves veus, veiem les empremtes de les seves petjades... Desborden vida i són part del paisatge remot que un natiu del lloc, algú anomenat Kent Haruf, ens fa real mitjançant les inflexions de la seva mirada i els tons de la seva veu arrelada a la terra [...] Haruf té la poderosa virtut de traduir a termes elementals la complexitat de les vides que narra amb el rerefons d'un paisatge que tampoc no perd en cap moment la seva condició d'hostil" ("Haruf, la falsa senzillesa", *Cultura/s*, La Vanguardia 21-7-2018).

D'altra banda, David Vidal, a la seva ressenya de *Capvespre* intentava trobar referents literaris de l'estil de l'escriptor nord-americà: "En el seu treball s'articula un lirisme descarnat com el de Cormac McCarthy i una atenció als minúsculs moviments del quotidià que evoca els relats de John Cheever o Raymond Carver. Cultiva, doncs, un estil eixut però molt gràfic, que descansa en l'escena construïda sobre el detall revelador i l'oïda infal·lible per al diàleg concís. Hi ha, també, alguna cosa del Sherwood Anderson de *Winesburg Ohio* en el Haruf que ens fa passejar per les nits nevades de Holt mentre tafanegem la vida dels personatges del poblet a l'hospital, a la presó, a la casa del mestre o a les granges que hi ha més enllà de Main Street, passades les sitges. I en la relació dels dos avis germans hi batega una tendresa que recorda la Carson McCullers d' *El cor és un caçador solitari* ("El silenci i la lluita dels perdedors solitaris", *ARA*, 10-11-2018).

Tanca la *Trilogia* la novel·la

Benedicció on, com hem dit més amunt, Haruf abandona els personatges que ens han acompanyat en les dues primeres entregues i centra la història en Dad Lewis, un veí de Holt, propietari de la ferreteria més important del poble, a qui li diagnostiquen un càncer terminal. Assistirem als seus últims dies en què, en companyia de la seva dona Mary i la seva filla Lorraine, reviurà els èxits i fracassos de la seva vida professional i familiar, i especialment la conflictiva relació amb el seu fill Frank, a conseqüència d'una homosexualitat no acceptada pel pare i que els va distanciar per sempre més. Compartiran protagonisme amb aquests personatges centrals l'Alice, una nena que acaba de perdre la seva mare i que viu amb l'àvia, Berta May; la Willa i l'Alene Johnson, una mare i una filla amigues de Dad i Mary, i la tortuosa història de Rob Lyle, un reverend acabat d'arribar a Holt amb seriosos problemes de relació tant amb la seva nova comunitat d'acollida com amb John Wesley, el seu fill adolescent.

Benedicció, potser més que les altres dues novel·les de la *Trilogia*, se'ns presenta al capdavant com una reflexió sobre la pèrdua — les pèrdues que es van produint al llarg de la nostra vida— i de la necessitat que tenim les persones d'omplir aquests espais a través de la relació amb els familiars propers i amb els amics. També és una obra que —potser amb una dosi més gran d'escepticisme que en les novel·les anteriors— planteja el tema de les reconciliacions que a tots ens acaben sent necessàries en els moments finals de la vida. Les magistrals pàgines que clouen el llibre, on es narren les atencions de Mary cap al seu marit agonitzant

Jane Fonda i Robert Redford

Un epíleg

i la descripció de la mort de Dad demostren que estem davant d'un escriptor dotat d'una gran sensibilitat i humanitat. Una autèntica lliçó d'estil i de literatura.

La lectura seguida de la *Trilogia de Holt* deixa en el lector la sensació d'haver viscut durant un temps a les terres planes de Colorado i d'haver compartit amb els seus veïns fragments decisius de les seves respectives històries. La llibretera Fe Fernández ho explicava al portal de la seva llibreria amb aquestes paraules: "És l'últim viatge que faré a Holt, em resistia a llegir *Benedicció* perquè sabia que era el meu comiat a un lloc literari que guardaré per sempre en la memòria. Haruf sorprèn sempre i aquest tornar a Holt també ens reservava un

final íntim, la benedicció volguda d'algú que està al final dels seus dies, que s'acomiada del món de manera conscient i mirant d'arreglar allò que no va acabar de saber fer en vida [...] Haruf té un do narratiu, una mirada profunda sobre la quotidianitat que només és a l'abast de les grans plomes, fer especial allò que és comú. Acabar la trilogia deixa una gran sensació de buidor i tanmateix, el consol de poder-hi tornar, llegir per rellegir" (L'espolsada, 11-5-2019).

Com dèiem al principi de l'article, Kent Haruf és autor també de *Nosaltres en la nit*, una novel·la

pòstuma que l'autor va enllestir poc abans de morir a finals de l'any 2014. Tot i que no es considera que formi part del cicle de novel·les que hem ressenyat, la lectura d'aquesta obra és un magnífic colofó de la *Trilogia*. En aquest cas Haruf ens presenta la història de dos veïns jubilats i vidus, l'Addie Moore i en Louis Waters que, a proposta d'ella, decideixen passar les nits junts desafiant el que en puguin dir els veïns i els seus familiars.

Es tracta d'una tendra història d'amistat i d'amor que anirà desenvolupant, a partir de les converses i de les confessions que es fan els protagonistes, les llums i ombres de les seves vides —amb renúncies, infidelitats i pèrdues doloroses—, sobretot pel que fa a les relacions que van mantenir amb els seus respectius cònjuges i que tenen ara amb els fills i un net. Una altre cop, com a *Bendicció*, Haruf planteja una profunda reflexió sobre l'envelliment i sobre la necessitat que tenim els éssers humans de trobar la complicitat, l'escalf i la companyia dels nostres semblants. Com no podia ser d'altra manera, i tenint en compte les circumstàncies en què *Nosaltres en la nit* es va escriure, la presència

de la malaltia i la mort és una constant al llarg de tota l'obra.

L'entorn on Haruf situa l'acció segueix sent Holt, i el lector de la *Trilogia* trobarà a *Nosaltres en la nit* al·lusions a personatges o a espais —com la ferreteria d'en Dad Lewis— que ja coneix i fins i tot una picada d'ullet de l'autor convertint les seves novel·les en objecte de comentari per part d'Addie i Louis quan fan referència a anar a Denver a veure una representació teatral basada en aquestes obres: "Un diumenge es prenen el cafè del matí a la taula de la cuina. Van veure al *Post* un anunci de la temporada de teatre del Denver Center for the Performing Arts. L'Addie va dir: Has vist que faran aquell llibre sobre el comtat de Holt? El del vell moribund i el sacerdot. Els altres dos també els van fer, no m'estranya que facin aquest, també, va dir en Louis. Els has vist, els altres? Sí que els he vist. Però no m'imagino els dos ranxers vells acollint una noia embarassada. Podria passar, va dir ella. La gent fa coses que no t'imagines". (p. 124).

A continuació, Haruf deixa clar de manera explícita —en boca de Louis— que els seus relats

no són cròniques d'una realitat concreta, sinó pura invenció, és a dir, literatura: "No ho sé, va dir en Louis. Però és imaginació seva. Va agafar els detalls físics de Holt, hi va posar els noms dels carrers d'aquí, li va donar aquest aspecte i va ubicar la història aquí, però no parla d'aquest poble. Ni de ningú d'aquí. És tot inventat. Tu coneixies alguns germans així? Això va passar, aquí? Que jo sàpiga, no. No ho havia sentit a dir mai. És tot fantasia, va dir ell." (p. 124).

La plataforma *Netflix* va adaptar l'any 2017 *Nosaltres en la nit* en una pel·lícula del mateix nom (*Our Souls at Night*) dirigida per Ritesh Batra i amb Robert Redford i Jane Fonda com a actors principals.

Editorial DG

Creiem que hi ha un espai comú entre la narrativa, la filosofia i l'assaig

Per parlar del projecte que t'agradaria publicar, posem-nos en contacte a través de

jadub66@gmail.com